

18 Ορολογικές αντιπαραθέσεις: το παράδειγμα του σεισμικού κινδύνου στη διοίκηση, στην επιστήμη και στη γενική γλώσσα

Βάσω Μασούρα, Καλλιόπη Σαπουντζάκη, Μαριάννα Κατσογιάννου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να μελετήσει βασικούς όρους του σεισμικού κινδύνου, όπως αυτοί εμφανίζονται στη διοίκηση και στους διάφορους επιστημονικούς κλάδους, που ορίζουν ισάριθμα θεματικά πεδία. Η εργασία εντάσσεται στο πλαίσιο μίας ευρύτερης μελέτης, στην οποία εξετάζεται το επικοινωνιακό και γνωσιακό κενό που δημιουργείται από την διαφορετική προσπέλαση των όρων στους παραπάνω τομείς, ενώ παράλληλα γίνεται και αντιπαραβολή του εννοιολογικού τους περιεχομένου με τις σημασίες των αντίστοιχων λέξεων της γενικής γλώσσας. Η ορολογική και γλωσσολογική έρευνα βασίζεται σε σώμα κειμένων από επιστημονικά εγχειρίδια και γλωσσάρια, νομοθετήματα και λεξικά γενικής γλώσσας, από τα οποία αντλήθηκαν αυτούσιοι οι ορισμοί των όρων και των λέξεων της γενικής γλώσσας. Τα ερωτήματα που θα εξεταστούν έχουν να κάνουν με την εμφάνιση ή μη των ίδιων όρων σε καθένα από τα εξεταζόμενα θεματικά πεδία, με τις διαφοροποιήσεις των χαρακτηριστικών των εννοιών εντός του ίδιου θεματικού πεδίου και/ή ανάμεσα στα διαφορετικά θεματικά πεδία και τέλος με τη χρήση των όρων στη γενική γλώσσα. Η μεθοδολογική προσέγγιση βασίζεται στις αρχές και μεθόδους της ορολογικής έρευνας. Προοπτικά, η εργασία φιλοδοξεί να εντοπίσει κοινούς τόπους αλλά και ασυνέχειες μεταξύ εννοιών και σημασιών και να ανιχνεύσει στοιχεία κοινωνικοποίησης της γνώσης και μεταβολής μηνυμάτων που πολλές φορές μπορεί να υποκρύπτουν πολιτικές επιλογές, χειραγώγηση της επιστημονικής πληροφορίας και επικοινωνιακά τρικ διαμόρφωσης της κοινωνικής αντίληψης.

Terminological comparisons: the example of seismic risk in public administration, science and general language

Vasiliki Masoura, Kalliopi Sapountzaki, Marianna Katsoyannou

ABSTRACT

In the present work we attempt to analyze basic terms of seismic risk, as they are presented in the administration language and in the various scientific disciplines. This work is a part of a wider study concerning the communicational and cognitive gaps produced by the different acceptations of the same terms in the above mentioned fields as well as in the general language. The terminological and linguistic research is based on a corpus constituted from scientific handbooks and glossaries, legislative text and dictionaries from which the definitions of terms and words are extracted. The research is concentrate on the appearance or not of a term in each of the examined fields, on the variation of the conceptual characteristics of terms within the same field or between different fields and on the use of

terms in the general language. The methodological approach is based on the principles and methods of terminological research. Furthermore, the research work aspires to trace continuities or discontinuities between concepts and significances and to detect practises of knowledge dissemination depending on political choices and on attempts to configure the scientific information as well as the social perception of risk.

0 Εισαγωγή

Το θέμα της ανακοίνωσης είναι η οργάνωση μίας έρευνας με αντικείμενο την ορολογία του σεισμικού κινδύνου και η παρουσίαση συγκεκριμένων παραδειγμάτων που δείχνουν πώς μπορούν να αναλυθούν οι όροι και οι έννοιες που εμφανίζονται σε διαφορετικά πεδία του επιστημονικού και τεχνικού λόγου. Παρουσιάζεται εδώ η σύσταση ενός σώματος κειμένων και ο σχεδιασμός της ορολογικής βάσης δεδομένων που δημιουργήθηκε για τη διαχείριση και ανάλυση των δεδομένων.

1 Σώμα κειμένων

Σώμα κειμένων θεωρείται κάθε συλλογή τμημάτων κειμένων μιας συγκεκριμένης γλώσσας τα οποία επιλέγονται και διατάσσονται σύμφωνα με εξωτερικά κριτήρια έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν, όσο το δυνατόν, ως αντιπροσωπευτικά δείγματα της γλώσσας αυτής στο πλαίσιο γλωσσολογικών ερευνών [13]. Τα Σ.Κ. διαφοροποιούνται ανάλογα με τη χρήση για την οποία προορίζονται και τις προδιαγραφές σχεδιασμού τους. Τα Σ.Κ. σε ηλεκτρονική μορφή ονομάζονται Ηλεκτρονικά Σώματα Κειμένων(ΗΣΚ) [10].

Σκοπός της δημιουργίας του σώματος κειμένων που παρουσιάζουμε εδώ είναι η συλλογή κειμένων της επιστημονικής, διοικητικής και γενικής γλώσσας όπου απαντώνται όροι του τομέα της διαχείρισης σεισμικού κινδύνου. Βασικό στοιχείο αναζήτησης των κειμένων είναι η ύπαρξη ορισμών ή ευκόλως επαγόμενων σημασιών των όρων από το κείμενο. Η ορολογική ανάλυση επιχειρεί να διερευνήσει την εμφάνιση ή μη των ίδιων όρων στα διάφορα επιστημονικά πεδία και πεδία δημόσιων πολιτικών που εμπλέκονται στη διαχείριση του σεισμικού κινδύνου, τις διαχωριστικές γραμμές ή τις συγκλίσεις στις σημασίες των όρων εντός του ίδιου πεδίου και ανάμεσα στα διαφορετικά πεδία και τέλος τη χρήση και τη σημασία των όρων ως λέξεις στη καθημερινή γλώσσα.

Αναφορικά με τα κριτήρια ταξινόμησης του σώματος, οι τυπολογίες που αναφέρονται στη σχετική βιβλιογραφία είναι πολλές, εδώ θα αναφερθούμε στις διακρίσεις εκείνες που αφορούν στην συγκεκριμένη ορολογική έρευνα.

1.1 Κριτήρια ταξινόμησης των κειμένων

Τα εξωτερικά κριτήρια κατηγοριοποίησης για την συγκεκριμένη εργασία καθορίστηκαν από τις ανάγκες της έρευνας λαμβάνοντας υπόψη τις επισημάνσεις της σχετικής βιβλιογραφίας, τις ταξινομικές αρχές του Εθνικού Θησαυρού Ελληνικής Γλώσσας(ΕΘΕΓ) του Ινστιτούτου Επεξεργασίας Λόγου (ΙΕΛ) [4] καθώς επίσης και στοιχεία της κωδικοποίησης του Σώματος Ελληνικών Κειμένων [2]. Συγκεκριμένα, τα κριτήρια ταξινόμησης αφορούν σε τρία επίπεδα: το κειμενικό είδος/υποείδος, το θεματικό πεδίο/υποπεδίο και το μέσο δημοσίευσης.

Κειμενικό είδος

Ο όρος κειμενικό είδος (genre), βάσει του ορισμού που βρίσκουμε στον ηλεκτρονικό κόμβο για την υποστήριξη των διδασκόντων την ελληνική γλώσσα (http://www.komvos.edu.gr/glwssa/Lexiko/lexiko_n.htm), αναφέρεται στις κατηγορίες στις οποίες μπορεί να εμπίπτει ένα κείμενο. Οι κατηγορίες κειμενικών ειδών προσδιορίζονται με βάση τις συμβάσεις σύμφωνα με τις οποίες συγκροτείται το κείμενο. Τα κειμενικά είδη αποτελούν έτσι ένα είδος δείκτη, έναν κατάλογο του συνόλου των κοινωνικών περιστάσεων μιας κοινότητας σε μια δεδομένη ιστορική στιγμή [9]. Όπως περιγράφεται και στο ΕΘΕΓ «...δεν υπάρχει (ίσως, δεν πρόκειται ποτέ να υπάρξει) ταξινόμηση κειμενικών ειδών καθολικής αποδοχής. Οι διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις προτείνουν και διαφορετικές αρχές κατηγοριοποίησης, έτσι η κειμενική τυπολογία μπορεί να ακολουθεί τον σκοπό του λόγου (aim of discourse) όπου το κριτήριο είναι επικοινωνιακό ή μπορεί να στηρίζεται στα διαφορετικά περιβάλλοντα που παράγεται ο λόγος, οπότε στόχος δεν είναι η επικοινωνία αλλά οι τομείς ανθρώπινης επικοινωνίας». Στη παρούσα εργασία ακολουθούμε εν μέρει την αρχή ταξινόμησης των κειμένων του ΕΘΕΓ όπου βάση της είναι «οι τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και επικοινωνίας...». Οι βασικές κατηγορίες κειμενικών ειδών είναι «επίσημο», «επιστημονικό» και κείμενο «γενικής γλώσσας». Στην κατηγορία των επισήμων κειμένων βρίσκουμε κείμενα που παράγονται στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης και της κυβερνητικής δράσης. Πέρα των νομοθετικών κειμένων στην κατηγορία αυτή μπορεί να υπάγονται ενημερωτικό ή εκπαιδευτικό υλικό, γλωσσάρια, μελέτες φορέων, κείμενα από την κοινοβουλευτική δραστηριότητα καθώς και κείμενα που παράγονται στο πλαίσιο λειτουργίας διεθνών οργανισμών όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και ΟΗΕ. Στη δεύτερη κατηγορία βρίσκονται κείμενα που προέρχονται από επιστημονική και ακαδημαϊκή δραστηριότητα όπως επιστημονικά άρθρα, ακαδημαϊκά εγχειρίδια, γλωσσάρια ή λεξικά επιστημονικών ή

ακαδημαϊκών φορέων, διπλωματικές εργασίες, διδακτορικά κ.α. Τα κείμενα γενικής γλώσσας αφορούν σε λεξικά γενικής γλώσσας, άρθρα εφημερίδων, σώματα κειμένων όπως του ΕΘΕΓ ή του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας

Θεματικά πεδία

Στο ελληνικό πρότυπο ΕΛΟΤ 561-1 «Ορολογική εργασία -Λεξιλόγιο- Μέρος 1: Θεωρία και εφαρμογή ως *θεματικό πεδίο (subject field)* ορίζεται το πεδίο ειδικής γνώσης εντός του οποίου χρησιμοποιείται ειδική γλώσσα (special language, language for special purpose, LSP) που χαρακτηρίζεται από τη χρήση ειδίων (specific) γλωσσικών μέσων έκφρασης.

Ο τομέας της διαχείρισης του σεισμικού κινδύνου που εξετάζουμε είναι διεπιστημονικός και διαθεματικός. Αγγίζει ποικίλα επιστημονικά-γνωστικά πεδία και είναι ένας χώρος συνάντησης της επιστήμης με την κοινωνία και τις διάφορες δημόσιες πολιτικές που εμπλέκονται. Προκειμένου να περιγράψουμε τις κατηγορίες των θεματικών πεδίων και υποπεδίων, που θα καλύπτουν, όσο το δυνατόν σφαιρικότερα, τον διαθεματικό τομέα της διαχείρισης σεισμικού κινδύνου μελετήσαμε διάφορα συστήματα ταξινόμησης τόσο σε ακαδημαϊκό όσο και διοικητικό επίπεδο. Τέτοια είναι το ταξινομικό σύστημα του πολύγλωσσου θησαυρού της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Eurovoc» ([//eurovoc.europa.eu/drupal/?q=el/abouteurovoc&cl=en](http://eurovoc.europa.eu/drupal/?q=el/abouteurovoc&cl=en)) και το δεκαδικό σύστημα ταξινόμησης Dewey όπως αυτό έχει αποδοθεί και εκδοθεί στα ελληνικά από το ΕΚΤ [3]. Έτσι όσον αφορά τις ταξινομικές κατηγορίες του θεματικού πεδίου και υποπεδίου αυτές είναι τρεις: δημόσιες πολιτικές (πολιτικής προστασίας, της αντισεισμικής, της περιβαλλοντικής, της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης, της χωροταξικής και πολεοδομικής πολιτικής κ.α.), γεωεπιστήμες (γεωλογία, γεωφυσική, σεισμολογία, φυσική γεωγραφία κ.α.) εφαρμοσμένες επιστήμες (αντισεισμική μηχανική, χωροταξία, πολεοδομία κ.α.) κοινωνικές επιστήμες (κοινωνιολογία, διοικητική επιστήμη, νομική επιστήμη, ανθρωπογεωγραφία, οικονομική επιστήμη, πολιτική επιστήμη κ.α.), και γενική γλώσσα. (βλ. πίνακα 1).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην παρούσα εργασία τα επίπεδα κατηγοριοποίησης των θεματικών πεδίων είναι δύο, πεδίο και υποπεδίο, με αποτέλεσμα γνωστικές περιοχές με ιεραρχική σχέση μεταξύ τους να βρίσκονται στην ίδια στάθμη όπως η σεισμολογία που είναι κλάδος της γεωλογίας, αυτό όμως δεν αποτελεί πρόβλημα για την ερευνά μας, εφόσον δεν επηρεάζει τη μελέτη της ορολογίας.

Πίνακας 1. Σχεδιασμός ΣΚ και κωδικοποίηση για το σεισμικό κίνδυνο

<u>Κειμενικό είδος</u>	<u>Κειμενικό Υποείδος (πηγή)</u>	<u>Θεματικό πεδίο</u>	<u>Υποπεδίο</u>
Γενική Γλώσσα	Άρθρα εφημερίδων Λεξικά Γενικής Γλώσσα Σ-Κ ΕΘΕΓ (ΙΕΛ) Web as corpus	Γενική Γλώσσα	
Επίσημο	Διοικητικά έγγραφα Νομικά κείμενα (Νόμος, Υ.Α., Π.Δ.) Μελέτες φορέων Ενημερωτικά φυλλάδια φορέων	Δημόσιες πολιτικές	Πολιτική προστασία, Αντισεισμική Πολιτική Περιβαλλοντική πολιτική, Χωροταξική πολιτική Περιφερειακή πολιτική
Επιστημονικά	Γλωσσάρι Λεξικό Επιστ. Κείμενο Εκπαιδευτικό Φοιτητικό	Γεωεπιστήμες	Γεωλογία, Γεωφυσική, Σεισμολογία, Φυσική Γεωγραφία κ.ά.
		Εφαρμοσμένες επιστήμες	Αντισεισμική μηχανική, Χωροταξία, Πολεοδομία κ.ά.
		Κοινωνικές επιστήμες	Ανθρωπογεωγραφία, Πολιτική, Νομική επιστήμη κ.ά.

Μέσο δημοσίευσης

Όσον αφορά το κριτήριο του μέσου δημοσίευσης, τα κείμενα ταξινομούνται με βάση τις εξής κατηγορίες:

Βιβλίο: κάθε είδους βιβλίο ηλεκτρονικό ή έντυπο,

Διαδίκτυο: κείμενα κυβερνητικής πολιτικής και δημόσιας διοίκησης που δημοσιοποιούνται μέσω της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και του προγράμματος διαύγεια, ενημερωτικά φυλλάδια, γλωσσάρια φορέων και οργανισμών κ.α.,

Εφημερίδα: αφορά στην επόμενη φάση της έρευνας, όπου οι όροι θα εξεταστούν και ως προς το νόημά τους σε κείμενα της γενικής γλώσσας,

Άλλο: κάθε είδος κειμένου που δεν εντάσσεται στις παραπάνω κατηγορίες.

Πέρα των ανωτέρω στοιχείων για τα κείμενα καταγράφονται επίσης πληροφορίες όπως το όνομα του συγγραφέα, ο φορέας έκδοσης του κειμένου, χρονολογία, γλώσσα, μορφή κειμένου που μπορεί να είναι έντυπη ή ηλεκτρονική κ.α.

1.2 Περιγραφή και σύσταση

Το σώμα που εξετάζουμε είναι μονόγλωσσο, τμήμα ενός ευρύτερου σώματος που περιλαμβάνει και κείμενα αγγλικής γλώσσας στα υπό εξέταση θεματικά πεδία και έχει δημιουργηθεί προκειμένου να διερευνηθούν και θέματα ισοδυναμίας ελληνικών και αγγλικών

όρων. Το μονόγλωσσο τμήμα του σώματος κειμένων είναι ειδικό, συγκριτικό και δυναμικό. Ειδικό εφόσον αφορά σε ένα ειδικό τομέα γνώσης και δράσης, αυτόν της διαχείρισης του σεισμικού κινδύνου, συγκριτικό αφού έχει ως σκοπό να συσχετίσει τις σημασίες των όρων σε διάφορα πεδία, δυναμικό διότι εμπλουτίζεται συνεχώς. Κύριο κριτήριο στην αναζήτηση κειμένων είναι η ύπαρξη ορισμών που θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτούσιοι στην επόμενη φάση της έρευνας. Η αντιπροσωπευτικότητα του σώματος δεν μπορεί να εκτιμηθεί επαρκώς, κυρίως λόγω της μη ύπαρξης αυστηρής μεθοδολογίας και ελέγχου της ποιότητας ενός σώματος κειμένου. Επίσης, τα πολλά θεματικά πεδία που εμπλέκονται καθώς και η δυσκολία εύρεσης ορισμών είναι ζητήματα που περιπλέκουν ακόμα περισσότερο το θέμα της αντιπροσωπευτικότητας και της ισορροπίας του σώματος. Απώτερος σκοπός της ευρύτερης έρευνας είναι να υπάρξει τουλάχιστον ένα κείμενο για κάθε θεματικό πεδίο.

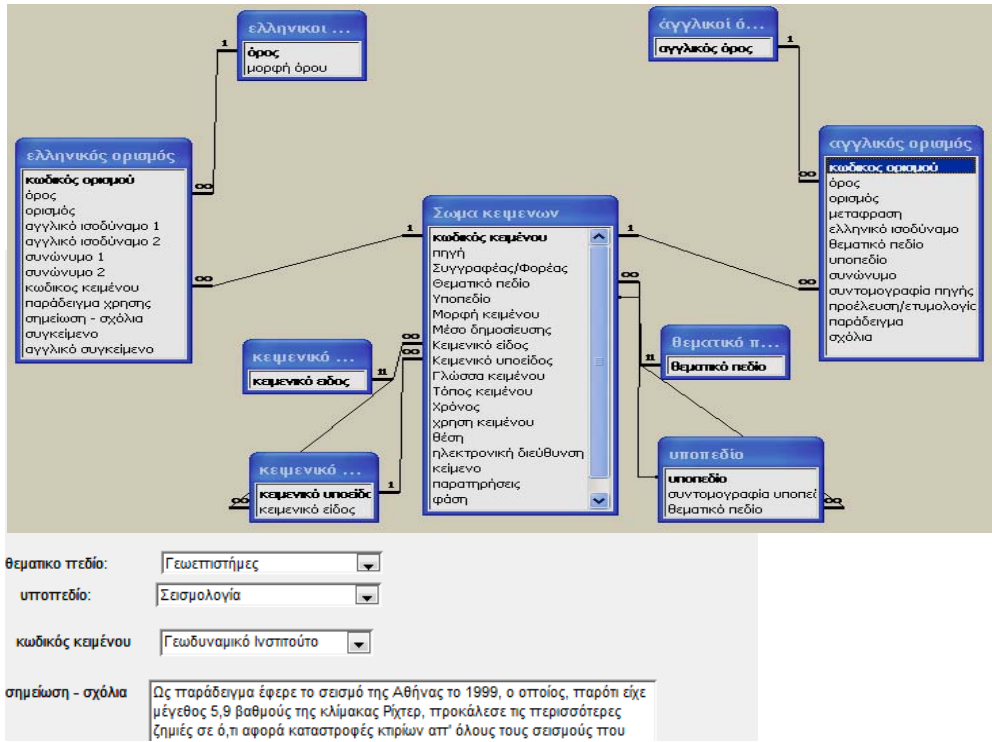
Στο παράρτημα (Πίνακας 2) παρουσιάζεται ενδεικτικά τμήμα του σώματος, από το οποίο θα αντλήσουμε ορισμένα παραδείγματα για τις ανάγκες της παρούσας ανακοίνωσης δύο λεξικά γενικής γλώσσας (Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, Ίδρυμα Τρανταφυλλίδη, Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας Μπαμπινιώτη), εννέα κείμενα διοικητικής γλώσσας (νομοθετήματα, μελέτες, ηλεκτρονικές σελίδες υπηρεσιών σχετικών με την Αντισεισμικής πολιτικής, Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολιτικής Προστασίας) και οκτώ επιστημονικά κείμενα (πανεπιστημιακά εγχειρίδια, σημειώσεις και άρθρα σεισμολογίας, αντισεισμικής μηχανικής κ.ά).

1.3 Ορολογική βάση δεδομένων

Εκτός από την παραπάνω κωδικοποίηση του σώματος κειμένων, έχει σχεδιαστεί ορολογική βάση για την καλύτερη διαχείριση και ανάλυση των δεδομένων. Η αρχιτεκτονική της βάσης βασίστηκε στις αρχές των Συστημάτων Σχεσιακών Βάσεων Δεδομένων. Ο εννοιολογικός σχεδιασμός ακολουθεί το μοντέλο οντοτήτων – συσχετίσεων (Entity-Relationship) ενώ ο φυσικός σχεδιασμός υλοποιείται σε πρόγραμμα access [1&2]. Στο Σχήμα 1 παρουσιάζονται οι πίνακες (οντότητες) της βάσης οι οποίοι είναι: κείμενο – ορός – ορισμός – θεματικό πεδίο – υποπεδίο – κειμενικό είδος – κειμενικό υποείδος. Η κατάρτιση του αρχικού καταλόγου όρων γίνεται με κριτήριο την εμφάνισή τους αλλά και τη σημασία τους στα διάφορα επιστημονικά πεδία και στις διάφορες πολιτικές που σχετίζονται με τον σεισμικό κίνδυνο (Παράρτημα: Πίνακας 3).

Οι ορισμοί των όρων καθώς και οι πληροφορίες που αφορούν στο κείμενο αποθηκεύονται στη βάση με την βοήθεια της φόρμας εισαγωγής δεδομένων που βλέπουμε στο Σχήμα 2. Επίσης καταγράφεται και το αγγλικό ισοδύναμο του ελληνικού όρου εφόσον υπάρχει στο

κείμενο από το οποίο εξάγεται ο ορισμός.

Σχήμα 1

2 Παραδείγματα από την ανάλυση των όρων

Με την βοήθεια των δυνατοτήτων που μας δίνει η συστηματική καταγραφή και η ανάκτηση των δεδομένων της βάσης και χρησιμοποιώντας τις λειτουργίες των φίλτρων και των ερωτημάτων (queries) της access, θα διερευνήσουμε ενδεικτικά παραδείγματα όρων, σε σχέση με τα ερωτήματα που έχουμε θέσει. Τα ερωτήματα έχουν να κάνουν με την εμφάνιση ή μη των ίδιων όρων σε καθένα από τα εξεταζόμενα θεματικά πεδία, με τις διαφοροποιήσεις των χαρακτηριστικών των εννοιών εντός του ίδιου θεματικού πεδίου και/ή ανάμεσα στα διαφορετικά θεματικά πεδία και με την εξέταση των χαρακτηριστικών που δίνεται βαρύτητα σε κάθε πεδίο. Για παράδειγμα, η έννοια του σεισμικού κινδύνου εστιάζει άλλοτε στην πιθανότητα εκδήλωσης του φαινομένου, άλλοτε στην πιθανότητα επιπτώσεων στο δομημένο περιβάλλον και άλλοτε στην πιθανότητα επιπτώσεων στον άνθρωπο και στις ευρύτερες κοινωνικές δομές.

Πολύ ενδιαφέρουσα είναι επίσης η ιεράρχηση των όρων, που δεν έχουν όλοι το ίδιο «ειδικό βάρος» σε κάθε γνωστικό πεδίο: για να δώσουμε ένα παράδειγμα από τους όρους που έχουμε επιλέξει να παρουσιάσουμε εδώ, φαίνεται ότι στα επιστημονικά κείμενα η *τρωτότητα* προηγείται του *σεισμικού κινδύνου* με την έννοια ότι αποτελεί παράγοντα ορισμού του, κάτι το οποίο δεν ισχύει για τα κείμενα γενικής γλώσσας που έχουμε στη διάθεσή μας.

Στη συνέχεια θα δούμε πώς εμφανίζονται οι δύο αυτοί όροι και πώς μπορούμε να τους αναλύσουμε.

Ο όρος τρωτότητα

Όρος	ορισμός	θεματικό πεδίο	αγγλικό ισοδύναμο	κωδικός κειμένου
τρωτότητα	δεν εμφανίζεται	Γενική Γλώσσα Γενική Γλώσσα		Λεξικό ΝΕ γλώσσας, Μπαμπινιώτη
τρωτότητα	δεν εμφανίζεται	Γενική Γλώσσα Γενική Γλώσσα		Λεξικό ίδρυμα Τριανταφυλλίδη
τρωτότητα	αποτελεί χαρακτηριστική ιδιότητα - παράμετρο κάθε κατασκευής και εκφράζει την αναμενόμενη απόκριση της σε ενδεχόμενη σεισμική κίνηση	Γεωεπιστήμες Σεισμολογία	vulnerability	Βούλγαρης, N. Σημειώσεις Σεισμολογίας
τρωτότητα	Ο βαθμός της βλάβης (ή η πιθανότητα φθοράς) που προκαλεί στο κτίριο κάποιο σεισμικό φορτίο. Υπάρχουν πολλές μεθοδολογίες για τον υπολογισμό της (π.χ. πιθανολογική, αιτιοκρατική, experts opinion)	Γεωεπιστήμες Γεωφυσική	Vulnerability	Σωκος, Ε.,/Τεχνική Σεισμολογία
τρωτότητα	σχετίζεται με τη σεισμική συμπεριφορά των κατασκευών και εξαρτάται κυρίως από την ποιότητα και τις αντισεισμικές προδιαγραφές των κατασκευών.	Γεωεπιστήμες Σεισμολογία	vulnerability	Κουσκουνά, B. /Σημειώσεις Σεισμολογίας Ελλάδος
τρωτότητα	δεν εμφανίζεται	Δημόσια Πολιτική Αντισεισμική πολιτική		ΕΑΚ 2000
τρωτότητα	δεν εμφανίζεται	Δημόσια Πολιτική Πολιτική Προστασία		Γ.Γ.Π.Π./Εγκύκλιος σεισμός 2009
τρωτότητα	δεν εμφανίζεται	Δημόσια Πολιτική Πολιτική Προστασία		Γ.Γ.Π.Π./Ξενοκράτης

τρωτότητα	η τρωτότητα των τεχνικών κατασκευών εκφράζεται με το μέτρο των ιδιοτήτων των κατασκευών (π.χ ποιότητα κατασκευής, ιδιοπερίοδο, τοπικές γεωτεχνικές συνθήκες κλπ).	Δημόσια Πολιτική Προστασία		Γ.Γ.Π.Π./σεισμοί
τρωτότητα	Ο όρος τρωτότητα περιγράφει το πόσο ευάλωτο είναι το ανθρωπογενές περιβάλλον σε έναν επικίνδυνο φυσικό κίνδυνο.	Δημόσια Πολιτική Περιφερειακή Πολιτική/Τοπική Αυτοδιοίκηση	vulnerability	ΙΤΑ/Πολιτική Προστασία
τρωτότητα	Ο βαθμός στον οποίο αναμένονται βλάβες για δεδομένη επικινδυνότητα ονομάζεται τρωτότητα και συνήθως εκφράζεται ως ποσοστό του συνολικού κόστους των δομημάτων.	Εφαρμοσμένες επιστήμες Αντισεισμική μηχανική	vulnerability	Σπυράκος, Κ., Κουτρομάνος, Ι./Αντισεισμικές κατασκευές

Ο όρος τρωτότητα στα περισσότερα θεματικά πεδία και στα αντίστοιχα κείμενα που εξετάσαμε περιγράφει ιδιότητες, παραμέτρους και συμπεριφορά τεχνικών κατασκευών ή του ευρύτερου δομημένου περιβάλλοντος στη πιθανή εμφάνιση ενός επικίνδυνου φυσικού φαινομένου όπως ο σεισμός. Είναι χαρακτηριστικό ότι η τρωτότητα δεν εμφανίζεται ως όρος στα διοικητικά κείμενα της πολιτικής προστασίας, παρόλο που περιγράφεται στην ηλεκτρονική σελίδα της υπηρεσίας (Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας) και ότι δεν εμφανίζεται ως λήμμα—στα λεξικά γενικής γλώσσας. Επίσης όσον αφορά το αγγλικό ισοδύναμο, όπου υπάρχει, αποδίδεται με το vulnerability.

Ο όρος σεισμικός κίνδυνος

Όρος	ορισμός	θεματικό πεδίο υποπεδίο	αγγλικό ισοδύναμο 1	κωδικός κειμένου
σεισμικός κίνδυνος	αποτελεί εκτιμήσεις της πιθανότητας να συμβούν απώλειες που σχετίζονται με παράγοντες της σεισμικής επικινδυνότητας(ανθρώπινες,κοινωνικές, οικονομικές, τεχνολογικές).	Γεωεπιστήμες Σεισμολογία	seismic risk	Κουσκουνά, Β. /Σημειώσεις Σεισμολογίας Ελλάδος
σεισμικός κίνδυνος	ορίζεται σαν επικινδυνότητα * τρωτότητα(hazard*vulnerability). Ο σεισμικός κίνδυνος μπορεί να εκφραστεί σε οικονομικό κόστος, κόστος σε ανθρώπινες ζωές κλπ, ανά μονάδα χρόνου.	Γεωεπιστήμες Γεωφυσική	seismic risk	Σωκος, Ε./Τεχνική Σεισμολογία
σεισμικός κίνδυνος	Ο αναμενόμενος βαθμός σεισμικών βλαβών που πρόκειται να υποστεί μια τεχνική κατασκευή ή και γενικότερα το σύνολο των επιπτώσεων στις ανθρώπινες δραστηριότητες εξαιτίας ενός σεισμού.	Γεωεπιστήμες Σεισμολογία	seismic risk	Γεωδυναμικό Ινστιτούτο

σεισμικός κίνδυνος	ο βαθμός (έκταση και κρισιμότητα) των βλαβών που αναμένεται να υποστεί μια κατασκευή (ή ευρύτερη περιοχή- οικιστικό σύνολο) εξαιτίας ενός επερχόμενου σεισμού	Γεωεπιστήμες Σεισμολογία	seismic risk	Βούλαρης, Ν. Σημειώσεις Σεισμολογίας
σεισμικός κίνδυνος	πιθανότητα να εμφανιστούν συγκεκριμένες συνέπειες λόγω κάποιου σεισμού... η πιθανότητα οι βλάβες ή οι απώλειες σε μια περιοχή να ξεπεράσουν συγκεκριμένες τιμές	Εφαρμοσμέ- νες επιστήμες Αντισεισμική μηχανική	seismic risk	Σπυράκος, Κ., Κουτρούμνος, Ι./Αντισεισμικές κατάσκευές
σεισμικός κίνδυνος	Ο σεισμικός κίνδυνος εξαρτάται από τη σεισμική επικινδυνότητα της περιοχής και από τη τρωτότητα των τεχνικών κατασκευών που βρίσκονται στη περιοχή.	Δημόσια Πολιτική Πολιτική Προστασία		Γ.Γ.Π.Π./σεισμοί (site)
σεισμικός κίνδυνος	αποτελεί το ίδιο το φυσικό φαινόμενο και τα αποτελέσματα αυτού, δηλαδή η σεισμική κίνηση, οι πυρκαγιές, οι ρευστοποιήσεις, οι καταρρεύσεις κ.α	Δημόσια Πολιτική Πολιτική Προστασία		Γ.Γ.Π.Π./ Ξενοκράτης

Ο σεισμικός κίνδυνος στα κείμενα από το πεδίο των Γεωεπιστημών παρουσιάζεται άλλοτε ως πιθανότητα βλαβών ή απωλειών (δομικές και κοινωνικές) εξαιτίας σεισμού άλλοτε ως βαθμός σεισμικών βλαβών ή απωλειών και άλλοτε, με πιο μαθηματικό τρόπο, ορίζεται σε συνάρτηση με την τρωτότητα και την επικινδυνότητα μίας περιοχής. Οι δύο τρόποι ορισμού του σεισμικού κινδύνου δεν απέχουν εννοιολογικά αν λάβουμε υπόψη τους ορισμούς της τρωτότητας που είδαμε παραπάνω. Παρατηρούμε επίσης ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα εννοιολογικών αποκλίσεων του όρου εντός του ίδιου πεδίου αυτού της δημόσιας πολιτικής – πολιτικής προστασίας όπου ο πρώτος ορισμός (ηλεκτρονική σελίδα της υπηρεσίας) βρίσκεται σε συνάφεια με τα προαναφερόμενα στο πεδίο των Γεωεπιστημών, ενώ ο δεύτερος (Υπουργική Απόφαση «Ξενοκράτης») αναφέρει το σεισμικό κίνδυνο περιγράφοντας το ίδιο το φυσικό φαινόμενο και τις συνέπειές του.

3 Επίλογος

Οι όροι που εξετάστηκαν και τα ευρήματα από την ανάλυση τους είναι ενδεικτικά. Πιστεύουμε ότι η συγκεκριμένη έρευνα έχει να δώσει ποικίλα και ενδιαφέροντα συμπεράσματα, ενώ η συνέχειά της θα διερευνήσει τη χρήση των όρων μέσα από τη μελέτη των μηνυμάτων και των σημασιών που αυτοί εκπέμπουν στο «φυσικό τους περιβάλλον», δηλαδή σε κείμενα της γενικής, επιστημονικής και διοικητικής γλώσσας. Θα επιχειρήσουμε να φωτίσουμε πτυχές που αφορούν στη διαμόρφωση των επιστημονικών και διοικητικών αντιλήψεων και του κοινωνικά αποδεκτού σεισμικού κινδύνου .

4 Βιβλιογραφία

- [1] Βασιλείου, Γ. (2008). Βάσεις Δεδομένων. Σημειώσεις Διάλεξης. Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανολόγων & Η/Υ. (διαθέσιμο στο: <http://courses.dbnet.ntua.gr>)
- [2] Γούτσος, Δ. (2003). Σώμα Ελληνικών Κειμένων: Σχεδιασμός και υλοποίηση. *Πρακτικά του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, 18-21 Σεπτεμβρίου 2003*. (διαθέσιμο στο <http://sek.edu.gr/dl/SekFileList.pdf>)
- [3] Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Δεκαδική Ταξινόμηση DEEWEY, 13^η Συνοπτική Έκδοση, Πρακτικός Οδηγός, Αθήνα 2005
- [4] Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ) (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/bibliographies/corpora/ethel.html)
- [5] ΕΛΟΤ 561-1. Ορολογική εργασία – Λεξιλόγιο – Μέρος 1: Θεωρία και εφαρμογή.
- [6] ΕΛΟΤ 561-2. Ορολογική εργασία – Λεξιλόγιο – Μέρος 1: Πληροφορικές εφαρμογές
- [7] Κατσογιάννου Μ., Ευθυμίου Ε., 2004: Θεωρία, μέθοδοι και πρακτικές της ορολογίας στο Ελληνική Ορολογία : Έρευνα και Εφαρμογές, Εκδ. Καστανιώτη. Αθήνα
- [8] Κουτσογιάννης Δημήτρης (2007), Ψηφιακές πρακτικές γραμματισμού των εφήβων, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, (διαθέσιμο στο:http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/...,
- [9] Μητσοικοπούλου, Β. Κείμενο και κειμενικό είδος στο Ηλεκτρονικός κόμβος για την υποστήριξη των διδασκόντων την Ελληνική Γλώσσα (διαθέσιμό στο http://www.komvos.edu.gr/glwssa/logos_keimeno/1_2/thema_1_2.htm)
- [10] Μικρός, Γ., 2004 στο Κατσογιάννου, Μ., & Ευθυμίου, Ε., 2004., Ελληνική Ορολογία: Έρευνα και Εφαρμογές. Αθήνα: Ινστιτούτου Επεξεργασίας Λόγου- Εκδόσεις Καστανιώτη
- [11] Σαπουντζάκη, Κ., 2007: Η Ορολογία του Πεδίου Διαχείρισης των Καταστροφών και των Κινδύνων: Διεπιστημονική Βαβέλ, στο Το αύριο εν κινδύνω. Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές στην Ευρώπη και την Ελλάδα. Gutenberg. Αθήνα.
- [12] Στεφανάκης, Ε., 2002: Εισαγωγή στις βάσεις δεδομένων. Σημειώσεις μαθήματος υπολογιστικές
- [13] Sinclair, J. (2004) *Corpus and Text — Basic Principles* στο *Developing Linguistic Corpora: a Guide to Good Practice* Edited by Martin Wynne (available on <http://www.ahds.ac.uk/guides/linguistic-corpora/index.htm>)
- [14] Thywissen, K., 2006: *Core terminology of disaster reduction: A comparative glossary in measuring vulnerability to Natural Hazards. Towards Disaster Resilient Societies.* United Nations University Press. p.p. 448-491

Παράρτημα

Πίνακας 2: Σώμα κειμένων

Σώμα κειμένων			
κωδικός κειμένου	Συγγραφέας/Φορέας	Θεματικό πεδίο	Κειμενικό είδος
Βούλγαρης, Ν. Σημειώσεις Σεισμολογίας	Τμήμα Γεωλόγιας - Γεωπεριβάλλοντος, Τομέας Γεωφυσικής-Γεωθερμίας Επικ. Καθηγητής Νικόλαος Βούλγαρης	Γεωεπιστήμες	επιστημονικό
Γ.Γ.Π.Π./Εγκύκλιος σεισμός 2009	Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας/ Δ/ση Σχ. & αντιμ. Εκτάκτων αναγκών	Δημόσια Πολιτική	επίσημο
Γεωδυναμικό Ινστιτούτο	Γεωδυναμικό Ινστιτούτο	Γεωεπιστήμες	επιστημονικό
Ε.Π.Περιβάλλον 2007-13	Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ	Δημόσια Πολιτική	επίσημο
ΕΑΚ 2000	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΥΠ.ΥΠ.ΜΕΤ.ΔΙΚΤ.	Δημόσια Πολιτική	επίσημο
ΕΣΠΑ 2007-13	Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών	Δημόσια Πολιτική	επίσημο
ΙΤΑ/Πολιτική Προστασία	Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης	Δημόσια Πολιτική	επίσημο
Κουσκουνά, Β. /Σημειώσεις Σεισμολογίας Ελλάδος	Βασιλική Κουσκουνα	Γεωεπιστήμες	επιστημονικό
Λεξικό ίδρυμα Τριανταφυλλίδη	Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη)	Γενική Γλώσσα	γενικής γλώσσας
Λεξικό ΝΕ γλώσσας, Μπαμπινιώτη	Γ. Μπαμπινιώτης	Γενική Γλώσσα	γενικής γλώσσας
Ν.3882/2010/Εθνική Υποδομή Γεωχωρικών πληροφοριών	ΥΠΕΚΑ	Δημόσια Πολιτική	επίσημο
Νόμος 3013/Γ.Γ.Π.Π.	Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας	Δημόσια Πολιτική	επίσημο
Ξενοκράτης	Υ.Α.1299 Υπουργού ΕΣΔΔΑ/ΦΕΚ 423/10- 4-2003	Δημόσια Πολιτική	επίσημο
ΟΑΣΠ/προσεισμικός έλεγχος	Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας	Δημόσια Πολιτική	επίσημο
Σαριδάκης/ορόγραμμα 50	Ι.Χ. Σαριδάκης	Κοινωνικές επιστήμες	επιστημονικό
Σπυράκος, Κ., Κουτρομάνος, Ι./Αντισεισμικές κατάσκευές	Εργαστήριο Αντισεισμικής Τεχνολογίας. Σχολή Πολιτικών Μηχανικών ΕΜΠΚ. (Κ.Σπυράκος & Ι. Κουτρομάνος)	Εφαρμοσμένες επιστήμες	επιστημονικό
Σωκος, Ε./Τεχνική Σεισμολογία	Σωκος, Ε.	Γεωεπιστήμες	
Τάσιος, Θ./ Βήμα	Θεοδόσης Τάσιος	Εφαρμοσμένες επιστήμες	επιστημονικό
Τάσιος, Θ./ορόγραμμα 48	Θεοδόσης Τάσιος	Εφαρμοσμένες επιστήμες	επιστημονικό
Τάσιος, Θ./ΤΕΕ	Θεοδόσης Τάσιος	Εφαρμοσμένες επιστήμες	επιστημονικό

Πίνακας 3: Ελληνικοί όροι

ανακούφιση
ανασυγκρότηση
αντιμετώπιση
αντισεισμική κατασκευή
αντισεισμική προστασία
αντισεισμική τεχνολογία
αντισεισμικός
αντισεισμικός κανονισμός
αξιολόγηση κινδύνου
αποκατάσταση
ασφάλεια
διακινδύνευση
διαχείριση πόρων εκτάκτων αναγκών
διαχείριση σεισμικού κινδύνου
έκθεση
εκκένωση
έκτακτη ανάγκη
εκτίμηση επικινδυνότητας
εκτίμηση κινδύνου
επικινδυνότητα

ετοιμότητα
ευάλωτη περιοχή
κατάσταση έκτακτης ανάγκης
κίνδυνος
μετασεισμικός έλεγχος
πληροφόρηση κοινού
πρόβλεψη
πρόγνωση
προσαρμοστικότητα
προσεισμικός έλεγχος
προστασία
σεισμική επικινδυνότητα
σεισμικός κίνδυνος
σεισμικότητα
σεισμογενής
σεισμογόνος
σεισμοπαθής
σεισμόπληκτος
τρωτότητα

Βάσω Μασούρα

Ηλ.ταχ.: v.masoura@ypes.gr

Καλλιόπη Σαπουντζάκη

Ηλ.ταχ.: sapountzaki@hua.gr

Μαριάννα Κατσογιάννου

Ηλ.ταχ.: marianna@ucy.ac.cy